

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Ταχ. Δ/ση: Σταδίου 29
Ταχ. Κώδικας: 101 10 - Αθήνα
Πληροφορίες: Ι.Μαθιουδάκη
Τηλέφωνο: 2131516733
e-mail: ypertns@ypakp.gr

Αθήνα 12-4-2024
Αριθ. Εσωτ. Πρωτ.:278

ΠΡΟΣ: Τη Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
Αθήνα

ΚΟΙΝ.: Γραμματεία Υφυπουργού Εργασίας και
Κοινωνικής Ασφάλισης (Τομέας Κοινωνικής
Ασφάλισης)/Πολιτική Γραμματεία

ΘΕΜΑ: Μέρμνα για μητέρες μονογονεϊκών οικογενειών με τέκνα ΑμεΑ.

ΣΧΕΤ: Η αριθ. πρωτ. 3989/23-3-2024 Ερώτηση.

Σε απάντηση της παραπάνω Ερώτησης, που κατατέθηκε στη Βουλή από το βουλευτή κ. Μιχαήλ Γαυγιωτάκη, σχετικά με τη δυνατότητα πρόωρης συνταξιοδότησης μητέρων με τέκνα ΑμεΑ που είναι ελεύθερες επαγγελματίες, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Στο δίκαιο της κοινωνικής ασφάλισης απαντάται σειρά διατάξεων που στοχεύουν στην προστασία των Ατόμων με Αναπηρία και στην υποστήριξη του οικογενειακού τους περιβάλλοντος, είτε με ειδικές συνταξιοδοτικές διατάξεις, είτε με διατάξεις αναπηρικών επιδομάτων.

Σήμερα, ισχύουν υπάρχουν δύο κατηγορίες διατάξεων για τη συνταξιοδότηση των γονέων, συζύγων και αδελφών ατόμων με αναπηρία, με βασικό κριτήριο τη βαρύτητα της αναπηρίας και τη συγγενική σχέση με το άτομο με αναπηρία. **Το πρώτο πλέγμα διατάξεων** αφορά γονείς και αδελφούς ατόμων με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% και συζύγους ατόμων με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 80%, και εντοπίζεται στο άρθρο 5 παρ. 4 του ν. 3232/2004 (Α' 48/12.02.2004), όπως ισχύει μετά από τροποποιήσεις με την παρ. 6 άρθρου 61 ν. 3518/2006, την παρ. 6 άρθρου 53 ν. 3518/2006, το άρθρο 140 ν. 3655/2008, την παρ. 1 άρθρου 37 ν. 3996/2011 (Α' 170/5.8.2011) και το άρθρο 138 του ν.4052/2012 (Α' 41/01.03.2012). **Το δεύτερο πλέγμα διατάξεων** αφορά τους γονείς ατόμων με εξαιρετικά σοβαρή αναπηρία, η οποία εμποδίζει σε μεγάλο βαθμό τον ίδιο τον βιοπορισμό των τέκνων, με αποτέλεσμα την ανάγκη συνεχούς επικούρησης και συμπαράστασης από τους γονείς, και εντοπίζεται στο άρθρο 28 α.ν.1846/1951, στο άρθρο 24 ν.2084/1992, στο άρθρο 10 ν.3863/2020, στο άρθρο 56 π.δ. 169/2007, στο άρθρο 3 ν.2084/1992 και άλλες διατάξεις ανά πρώην φορέα κοινωνικής ασφάλισης.

2. Σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 5 του ν.3232/2004, οι γονείς ατόμων με αναπηρία από 67% και άνω, ανεξαρτήτως φύλου, ασφαλισμένοι του ιδιωτικού τομέα, συμπεριλαμβανομένων των ελεύθερων επαγγελματιών, και στο Δημόσιο με διορισμό από 1.1.2011 και μετά, **δικαιούνται σύνταξη γήρατος με τη συμπλήρωση 7.500 ημερών ασφάλισης (25 ετών) με τη συμπλήρωση του 62^{ου} έτους της ηλικίας τους**, εφόσον το άτομο με αναπηρία είναι άγαμο ή διαζευγμένο, δεν εργάζεται και δεν νοσηλεύεται σε ιδρύματα με δαπάνη ασφαλιστικού ή άλλου δημοσίου φορέα. Η συγκεκριμένη διάταξη καθορίζει ότι το δικαίωμα ασκείται διαζευκτικά από τον ένα γονέα με συναίνεση του άλλου γονέα. Επίσης, καθορίζει αφενός προϋποθέσεις ασφάλισης στον έτερο γονέα και αφετέρου ορίζει ποιος ασκεί το δικαίωμα σε περιπτώσεις λύσης του γάμου ή δικαστικής συμπαράστασης. Αν το ανάπηρο παιδί αναλάβει εργασία ή αυτοαπασχοληθεί αναστέλλεται η καταβολή της σύνταξης για όσο χρόνο διαρκεί η εργασία ή η αυτοαπασχόληση.

3. Με τις διατάξεις της περ. δ' της παρ. 3 του άρθρου 28 του α.ν.1846/1951 (Α'179), όπως αντικαταστάθηκαν με την παρ. 1 του άρθρου 27 του ν.1902/1990 (Α'138) και τροποποιήθηκαν με την παρ. 1 του άρθρου 144 του ν.3655/2008 (Α'58), προβλέπεται **η συνταξιοδότηση λόγω γήρατος ασφαλισμένων μητέρων ανίκανων για κάθε βιοποριστική εργασία τέκνων με τη συμπλήρωση 5.500 ημερών ασφάλισης και του 55ου έτους της ηλικίας για πλήρη σύνταξη και του 50ου έτους για μειωμένη σύνταξη, αν πρόκειται για ασφαλισμένες μέχρι 31.12.1992 του π. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ή άλλου πρώην φορέα, εκτός π. ΟΓΑ και π. ΝΑΤ, που είχε στο καταστατικό του αντίστοιχες διατάξεις. Με τις διατάξεις της παρ. 6 άρθρου 24 του ν.2084/1992 (Α'165), που ισχύουν για τις από 01.01.1993 ασφαλισμένες όλων των φορέων, εκτός π. ΝΑΤ και π. ΟΓΑ, συμπεριλαμβανομένων των ελεύθερων επαγγελματιών και των δημοσίων υπαλλήλων με πρώτη ασφάλιση από 1.1.2011 και μετά, μητέρες με ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία τέκνα, δικαιούνται **πλήρη σύνταξη με τη συμπλήρωση του 55ου έτους της ηλικίας και μειωμένη με τη συμπλήρωση του 50ου εφόσον έχουν πραγματοποιήσει 6.000 ημέρες ασφάλισης.****

Οι ειδικές αυτές διατάξεις για τις ασφαλισμένες του π. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ έως 31.12.1992 καθώς και για τις ασφαλισμένες όλων των φορέων μετά την 1.1.1993 επεκτάθηκαν, με το άρθρο 10 του ν.3863/2010 (Α'115), και στους χήρους πατέρες αναπήρων παιδιών και τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησής τους εξαιρέθηκαν από την αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης του ν.4336/2015 (Α'94) με την παρ. Ε' του άρθρου 2 του ίδιου νόμου. Εξάλλου, με την αριθ. 1580/2010 απόφαση της Ολομέλειας του Σ.τ.Ε. έγινε δεκτό ότι, βάσει της συνταγματικής αρχής της ισότητας, η διάταξη της περ. δ' της παρ. 3 του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1951, όπως έχει μετά την αντικατάστασή της με την παρ. 1 του άρθρου 27 του ν. 1902/1990, εφαρμόζεται και για τον ασφαλισμένο πατέρα μόνον αν, εκτός των άλλων προβλεπόμενων προϋποθέσεων, έχει αποκλειστικά και τη γονική μέριμνα.

4. Οι μόνιμοι υπάλληλοι του Δημοσίου (άνδρες και γυναίκες), που συνταξιοδοτούνται με το ασφαλιστικό καθεστώς του Δημοσίου και έχουν ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία παιδιά **θεμελιώνουν δικαίωμα για σύνταξη με τη συμπλήρωση του πεντηκοστού 50ου έτους της ηλικίας τους και εικοσιπενταετούς (25ετούς) πλήρους πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας** είτε ασφαλίστηκαν για πρώτη φορά από 01.01.1993 και μετά (νέοι ασφαλισμένοι), σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 3 του ν.2084/1992 (Α' 165), όπως έχει αντικατασταθεί με την περ. α της παρ. 7 του άρθρου 6 του ν.3865/2010 είτε έχουν διορισθεί μετά την 1.1.1983 (παλαιοί

Διανομή μέσω 'ΙΡΙΔΑ' με ΑΠ:28127 από ΜΑΘΙΟΥΔΑΚΗ ΙΩΑΝΝΑ με UID: 660e810b4d3d0bbddeeb2571 στις

12/04/24 13:32

Σελίδα 2 από 3

ασφαλισμένοι), σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1β του άρθρου 56 του Π.Δ.169/2007 (Α'210), όπως αντικαταστάθηκε με την υποπερ. ββ της παρ. 2β του άρθρου 6 του ν.3865/2010.

Σημειώνεται ότι οι γονείς που έχουν παιδί άγαμο και ανίκανο για την άσκηση κάθε βιοποριστικού επαγγέλματος με ποσοστό 67% και άνω εξαιρέθηκαν από την αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης του ν.4336/2015 με την πρόβλεψη ότι το σχετικό δικαίωμα μπορεί να ασκηθεί μόνο από τον έναν γονέα κατόπιν συναίνεσης και του έτερου γονέα.

5. Οι δημόσιοι υπάλληλοι που προσλήφθηκαν για πρώτη φορά από 1.1.2011 και μετά υπάγονται υποχρεωτικά και αυτοδίκαια στον κλάδο κύριας ασφάλισης του πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ με βάση τις διατάξεις του ν.3865/2010 (Α'120). Γι' αυτό εφαρμόζονται και σε αυτούς οι διατάξεις των περιπτώσεων ως άνω 1 έως 3 ενοτήτων.

Όλες οι παραπάνω διατάξεις είναι ειδικού δικαίου και έχουν θεσπιστεί για τη προστασία των ατόμων με αναπηρία, ανεξαρτήτως ηλικίας, μέσα στο περιβάλλον της οικογένειάς τους, σύμφωνα με τη σχετική συνταγματική επιταγή, δεδομένου ότι πρόκειται για άτομα που χρήζουν ειδικής κοινωνικής μέριμνας, ούτως ώστε να παρέχεται δυνατότητα συνταξιοδότησης στις περιπτώσεις εκείνες όπου υπάρχει πραγματική ανάγκη στήριξης και προστασίας των ατόμων με αναπηρία. Πρόκειται για συνταξιοδότηση κατά παρέκκλιση του γενικού νομοθετικού πλαισίου, ελαχιστοποιώντας τις περιπτώσεις καταχρηστικής άσκησης του δικαιώματος αυτού.

Τέλος, με την υπ' αρ. 91812/19-10-2023 (6264/τ.Β'/2023) απόφαση του Γενικού Γραμματέα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αρ. 98036/08-11-2023 όμοια απόφαση, συγκροτήθηκε Ομάδα Εργασία Ενιαίων Κανόνων για τις Συντάξεις και τις Παροχές Αναπηρίας του e-ΕΦΚΑ. Η ομάδα εργασίας, η οποία έχει την υποχρέωση να παραδώσει Πόρισμα επί των εργασιών της μέχρι 30.09.2024, έχει ξεκινήσει τις εργασίες της και το ανωτέρω νομοθετικό πλαίσιο συνταξιοδότησης γονέων, συζύγων και αδελφών ατόμων με αναπηρία βρίσκεται στην ατζέντα της. Βάσει των προτάσεων της ομάδας και λαμβάνοντας υπόψη τα οικονομικά στοιχεία και τους δημοσιονομικούς περιορισμούς, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης επανεξετάζει το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο με γνώμονα την πληρέστερη και στοχευμένη στήριξη των Ατόμων με Αναπηρία και των οικογενειών τους.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΑΚΛΟΓΛΟΥ